

[Carl Petersen.]

Jeg vil gerne gøre en bemærkning om andelsstalder. Jeg tør ikke tage stilling til, om den udvikling, vi er inde i, vil fortsætte, om den beforder noget godt eller ikke, jeg tør ikke afvise det på forhånd; men det står sådan for mig, at hvis der er nogen udvikling, nogen fremtid i netop denne form, så forsvinder der for mig noget af det ideale ved udstykningen. Hvis man sætter kørerne hen i andelsstalder og man bruger traktorer til at passe markerne med, så kan jeg ikke rigtig se, hvad der er tilbage af husmandsbevægelsen, for det, der var idealet, det, der var det sunde, var netop, at husmanden levede et liv mellem dyr og planter. Nu samler man i stedet det hele på de store gårde, man engang var med til at nedlægge; dette må man være opmærksom på. Jeg er helt enig med den højtærede minister i vurderingen af selve husmandsbruget, og at dets betydning er noget, der ikke kan opgøres i penge, men tilbage står det problem: Hvordan skal manden skaffe de 2 000 kr. tilveje?

Aage Fogh: Jeg er stadigvæk ikke uenig med det ærede medlem hr. Carl Petersen i hans betænkelighed med hensyn til de 2 000 kr., men den ungdom, der ikke får et landbrug, men sendes til byerne og andre steder hen, skal have en lejlighed. Hvis den skal nyopføres, hvad koster den så? 20 000—30 000 kr. for lejligheden alene. Hvordan svarer ungdommen da renter i den kommende tid? Ved at samfundet betaler for dem, formentlig gennem billige lån, ligesom vi her yder støtte til husmændene. Hvis der ikke kan skaffes arbejde til den ungdom, der er spærret ude fra landbruget, hvordan klarer den sig så? Ved at man betaler den arbejdsløshedsunderstøttelse, hvoraf samfundet betaler de $\frac{2}{3}$. Derfor, ærede medlem, kan vi godt være enige om, at det er store summer, det drejer sig om, og store vanskeligheder, der ligger forude, men det kan ikke nytte, at de, der er så uheldige, at de netop er kommet til skelsår og alder i dag, lukkes ude fra alt. Jeg tror, det er forsvarligt, at de bruger den lov, vi har vedtaget, og jeg tror også, at de, hvis der ikke sker noget ganske ekstraordinært, skal kunne klare sig, når de har en rimelig kapital at starte med. Det er mit indtryk, at selvom man fra mange sider taler om store tilskud til landboungdommen, er det i virkeligheden sådan, at hvis ikke vi ofrer her, må vi på andre områder ofre tilsvarende beløb.

Jeg lagde mærke til, at den højtærede

landbrugsminister i sin argumentation benyttede den vending, at det er meget muligt, at nationaløkonomerne kunne finde ud af, at det store landbrug gav et bedre resultat, men socialt var der så store fordele ved husmandsbruget, at man dog måtte foretrække det sidste. Der er jeg ikke enig med den højtærede landbrugsminister. Jeg kan stadig ikke forstå, hvor man finder det tal, der skal vise, at nationaløkonomisk skulle der være en fordel ved det store landbrug. Hvis vi tager driftsbureauets sidst udsendte beretning, viser den — jeg runder tallene noget af —, når vi tager nettoproduktionen pr. hektar, d. v. s. den værdi, der er produceret, minus værdien af det, der er indkøbt, kunstgødning, såsæd, oliekager m. m., at nettoproduktionen er ca. 1 200 kr. pr. ha for herregårde, mens den er 1 700—1 800 kr. for husmandsbrug. Det er en forskel til fordel for det mindre landbrug på 50 pct., og det har der været gennem en lang årrække. Når en sådan nettoproduktion er udtryk for udbyttet af dansk arbejdsindsats på dansk jord, må det nationaløkonomisk rigtige være at fortsætte med udstykningen, medmindre man kunne sige, at vi har så stærkt brug for arbejdskraft andre steder, at vi kunne udnytte den fuldtud til langt højere betaling i andre erhverv. Men det har vi ikke; arbejdsløshedstallet selv fra de seneste år viser det omvendte. Derfor vil der også nationaløkonomisk være en begrundelse. Jeg kan ikke undlade at slutte med at anbefale ungdommen at gøre brug af det tilbud, der her er givet.

Hans Conrad Koefoed: Når jeg har bedt om ordet igen, er det kun for at gøre en ganske kort bemærkning til det ærede medlem hr. Aage Fogh. Det ærede medlem gav udtryk for sin skuffelse over, at medens man havde kalkuleret, om jeg så må sige, et behov for tillægsjord hos ca. 30 000—35 000 ejendomme her i landet, var der kun udtalt ønske derom fra ejerne af 3 500 ejendomme. Jeg må sige, at for mit vedkommende har dette ikke været nogen skuffelse, idet jeg altid har regnet med, at dette behov var, som den højtærede minister sagde, ganske overdimensioneret. Jeg tror, jeg har sagt tidligere fra denne plads, at jeg mener, jeg har iagttaget, at der har været og er et stedse stigende behov for netop den bestemte type af landejendomme, det her drejer sig om. Ejere af lidt større ejendomme, der begynder at blive ældre, ønsker netop, foreløbig i alt fald, at trække sig tilbage til ejendomme på disse få tønder land, for det er, hvad de kan magte med de kræfter, de har